

Natur og vandmiljø

Guide til mere biodiversitet i ådale

Guide fra Århus Universitet viser vejen til at sikre biodiversiteten, når landbrugsarealer i ådale omdannes til natur.

Viden om

Ny natur med høj biodiversitet kommer ikke af sig selv

Mange landbrugsarealer er i de seneste år blevet taget ud af produktion, for at blive omdannet til natur i nye vådområde-, lavbund- og klimaprojekter. Og mange flere arealer er på vej til at blive omlagt fra landbrug til natur i de kommende år.

Formålet med de forskellige vådområde-, lavbund- og klimaprojekter er at opnå et renere vandmiljø, mindske udledningen af klimagasser og skabe mere natur. Ofte bliver de forskellige ordninger også fremhævet for at gavne biodiversiteten. Men når man kigger ordningerne igennem, er der ikke mange indsatser, der er målrettet mod at skabe levesteder for de arter, der er i tilbagegang i vores landskaber.

Hvis de mange udtagne landbrugsarealer skal bidrage til at forbedre biodiversiteten i Danmark, er det væsentligt, at de nye naturarealer bliver levesteder for de arter, der er i tilbagegang og er i risiko for at forsvinde. Tidligere landbrugsarealer er ofte for næringsrige og ensartede til at kunne blive egnede levesteder for sjældne og truede arter og ofte vil arealerne efter udtagning og vådlægning blive koloniseret af almindelige, næringskrævende og konkurrencestærke arter. Hvis man laver et naturprojekt, der kun har effekt for almindelige arter, der i forvejen trives i landskabet, har projektet reelt ingen effekt i forhold til bevarelse af biodiversiteten.

I 2021 viste et dansk forskningsprojekt, at vegetationen i 10 undersøgte vådområdeprojekter ikke blev mere artsrig, jo længere tid der gik, efter projektet var afsluttet. Det er ikke nødvendigvis overraskende, når de forskellige ordninger ikke understøtter de tiltag, der er nødvendige for at skabe værdifulde levesteder. Hvis udtagning af landbrugsarealer i forskellige lavbundsordninger skal bidrage til at stoppe tilbagegangen for biodiversitet, er det nødvendigt, at biodiversitet bliver et mål ved planlægning af projekterne, og at man benytter sig af værktøjer, der reelt understøtter en positiv naturudvikling.





Med den rette genopretningsindsats og forvaltning er det muligt at genskabe blomsterrige lavbundsarealer. Foto: Andrea Oddershede.

Guide til mere biodiversitet i ådale

Men hvordan sikrer man, at tidligere landbrugsarealer kan udvikle sig til artsrige enge og rigkær, som kan blive levesteder for truede arter af planter, sommerfugle mv.? Det kan man, hvis man laver de rette indsatser på de arealer, der har det største naturpotentiale.

Århus Universitet har i samarbejde med COWI og støttet af Aage V. Jensens Naturfond lavet en [Guide til mere biodiversitet i ådale](#), som trin for trin redegør for, hvordan man i et projektområde opnår de bedst mulige betingelser for en naturudvikling, der understøtter en høj biodiversitet. Guiden er opbygget som en hjemmeside og er inddelt i følgende emner:

- Naturen i ådalene
- Indledende overvejelser
- Prioritering
- Kortlægning
- Genopretning
- Forvaltning

Her er masser af viden tilgængeligt om natur og biodiversitet i ådale og på lavbundsarealer. Det bliver også meget tydeligt, hvorfor mange projekter ikke er blevet til den succes for biodiversiteten, man kunne ønske sig, for det kræver en indsats, hvis man skal etablere nye gode levesteder.

I nogle projektområder vil der være et ringe potentiale for at opnå en høj biodiversitet, men der er også projektområder, hvor der er højt potentiale, hvis man laver en målrettet genopretning. Derfor er det nødvendigt at prioritere indsatsen på de steder, hvor potentialet er størst. Områder med stort potentiale kan eksempelvis være områder, hvor der er gode muligheder for at genskabe en næringsfattig jordbund gennemstrømmet af rent grundvand eller områder, der ligger i tilknytning til eksisterende værdifulde naturområder. Når man har lokaliseret områder, hvor der er stort potentiale for at skabe gode levesteder, er det nødvendigt at genoprette de processer, der understøtter en høj biodiversitet:

- Genopretning af naturlig hydrologi
- Genopretning af interaktion mellem vandløb og ådal
- Genopretning af naturlig næringsstatus
- Genopretning af naturlig vegetation
- Genopretning af naturlig græsning

I guiden til mere biodiversitet i ådale kan du læse meget mere om, hvordan man kortlægger områder med højt potentiale og gennemfører de nødvendige genopretningsindsatser.



Læs guiden: [Guide til mere biodiversitet i ådale](#)

Kilder:

Baumann, M., Zak, D.H., Riis, T., Kotowski, W., Hoffmann, C.C. og Baatrup-Petersen, A. (2021). Danish wetlands remained poor with plant species 17-years after restoration. Science of the Total Environment 789 149146.

Fløjgaard, C., Andersen, D.K., Baatrup-Pedersen, A., Ebbensgaard, T., Eriksen, P.N., Nygaard, B., Ejrnæs, R. (2021): Guide til bedre biodiversitet i ådale. 2022. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. <https://ecos.au.dk/aadale>.

[Tilskud til vand- og klimaprojekter \(mst.dk\)](#)

Emneord

[Lavbundsprojekter](#)[Natur og biodiversitet](#)[Overfladevand](#)[+1](#)

Natur og vandmiljø

Tema: Biodiversitet og naturforvaltning

Find nyeste viden, inspiration og anbefalinger til, hvordan du forvalter naturen og biodiversiteten bedst muligt og på samme tid tilgodeser en bæredygtig landbrugsproduktion.

Publiceret: 30. november 2022

Opdateret: 30. november 2022

Vil du vide mere?



Rikke Rørby Graversen

Specialkonsulent, Natur

SEGES

rrgn@seges.dk

+45 2362 8238

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug





SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk